

Магістр 2 курсу
факультету обліку і аудиту ХНЕУ

ОСОБЛИВОСТІ ТЕХНОЛОГІЇ РЕВІЗІЇ РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ

Анотація. Розглянуто поняття розрахунків та форми їх здійснення в господарському обігу, проаналізовано підходи щодо визначення поняття ревізії, розглянуто сутність технології ревізії та обґрунтовано особливості технології ревізії розрахункових операцій бюджетної установи.

Аннотация. Рассмотрены понятие расчетов и формы их осуществления в хозяйственном обращении, проанализированы подходы к определению понятия ревизии, рассмотрена сущность технологии ревизии и обоснованы особенности технологии ревизии расчетных операций бюджетного учреждения.

Annotation. The concept of calculations and the forms of their realization in economic circulation are considered, the approaches to determination of concept of revision are analysed, the essence of technology of revision is considered and the features of technology of revision of calculation operations of budgetary establishment are grounded.

Ключові слова: розрахункові операції, технологія ревізії, бюджетна установа.

Ситуація, яка склалася на сьогодні у сфері державного фінансового контролю, залишає бажати кращого. Це пов'язано зі значними збитками, яких зазнає держава внаслідок недотримання фінансово-бюджетної дисципліни бюджетними установами та організаціями.

Саме в ході обліку розрахункових операцій, які є основою в діяльності бюджетних установ та організацій, існує найбільш висока ймовірність викривлень. Тому з метою виявлення таких порушень при перевірці ревізуючого об'єкта виникає необхідність удосконалення технології ревізії розрахункових операцій бюджетної установи.

Аналіз літературних джерел щодо досліджуваної проблематики показав, що питаннями ревізії розрахункових операцій займається велика кількість вчених, серед яких можна виділити таких: Білуха М. Т., Дікань Л. В., Бутинець Ф. Ф., Усач Б. Ф., Вітвіцька Н. В. [1 – 5] та ін. Разом з тим саме технологія ревізії розрахункових операцій бюджетних установ у роботах зазначених авторів не знайшла свого відображення. Тому відкритим залишається питання більш глибокого вивчення та визначення категоріального апарату, який є необхідним для однозначного трактування понять і категорій з метою запобігання виникненню непорозумінь між контролюючими органами, розпорядниками

Метою цієї роботи є теоретичне обґрунтування та розробка методичних і практичних рекомендацій щодо визначення особливостей технології ревізії розрахункових операцій бюджетної установи.

Для досягнення поставленої мети в межах цього дослідження було поставлено такі завдання:

- 1) проаналізувати існуючі погляди на поняття ревізії та технології;
- 2) визначити особливості технології ревізії розрахункових операцій.

Існування в умовах ринкових відносин підприємств, установ, організацій передбачає наявність між ними та іншими контрагентами розрахункових відносин.

Розрахунки – це найважливіший фактор забезпечення кругообігу грошових засобів, а їх своєчасне проведення є необхідною умовою для здійснення фінансово-господарської діяльності установ та організацій.

Економічний зміст розрахункових операцій визначається фінансово-кредитними відносинами, що виникають у різних галузях національної економіки між організацією та різноманітними контрагентами.

Основна причина необхідності здійснення ревізії розрахунків полягає в тому, що будь-яка організація зобов'язана мати здатність вчасно фіксувати свої помилки і виправляти їх до того, як вони стануть необоротними і призведуть до негативних наслідків.

Розрахунки в господарському обігу України можуть здійснюватися у двох формах – як у готівковій, так і у безготівковій, через установи банків та відділення Державного казначейства України згідно із законодавчими та нормативними документами з питань здійснення розрахункових операцій (рис. 1).

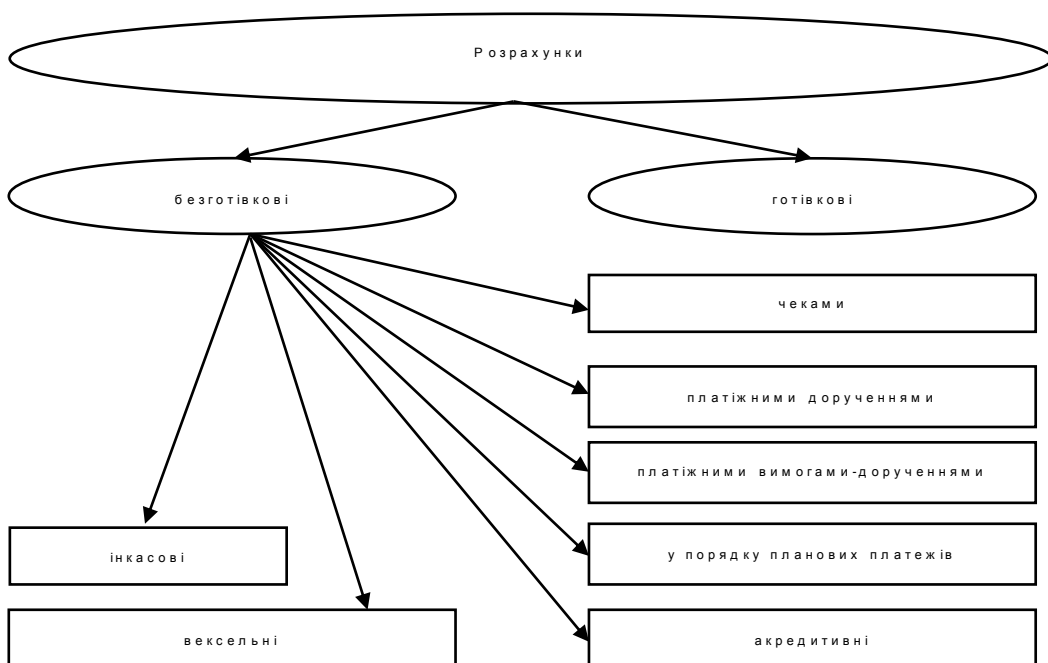

Рис. 1. Форми здійснення розрахунків

Проведений аналіз природи розрахункових операцій дасть змогу більш глибоко дослідити технологію ревізії таких операцій. Для цього, перш

за все, необхідно визначитись із сутністю самого поняття "технологія ревізії".

Під технологією (у перекладі із грецької *technē* – мистецтво, майстерність, вміння й сукупність методів обробки) в загальному вигляді розуміють сукупність прийомів, застосовуваних у будь-якій справі; сукупність способів обробки чи переробки матеріалів, інформації, виготовлення виробів, проведення різних виробничих операцій, надання послуг [6]. На думку деяких дослідників, технологія – це діяльність, у результаті якої досягається поставлена мета і змінюється об'єкт діяльності. На думку інших дослідників, це спосіб реалізації складного процесу шляхом розчленування його на елементи, що об'єднуються в систему взаємопов'язаних процедур і операцій, які виконуються однозначно; сукупність знань про способи і засоби організації соціальних процесів або самі дії, що дозволяють досягти поставленої мети [7].

Що стосується ревізії, то на сьогоднішній день вона набула нової змістовності у зв'язку з появою інспектування та переименування ДКРС у Державну фінансову інспекцію. Так, згідно з Положенням про Державну фінансову інспекцію, інспектування здійснюється у формі планових та позапланових ревізій певного комплексу чи окремих питань фінансово-господарської діяльності підприємств, установ та організацій [8]. Тобто ревізія розглядається як форма інспектування. У дещо ширшому розумінні поняття інспектування трактується у розпорядженні Кабінету Міністрів України "Про схвалення Концепції розвитку державного внутрішнього фінансового контролю на період до 2017 року": інспектування – це подальший контроль за використанням і збереженням фінансових ресурсів, необоротних та інших активів, правильністю визначення потреби в бюджетних коштах та взяття зобов'язань, станом і достовірністю бухгалтерського обліку та фінансової звітності органів державного і комунального сектору з метою виявлення недоліків і порушень [9]. Що ж стосується самого поняття ревізії, то однозначного її трактування немає, що свідчить про проблемність та багатогранність самого поняття. Проведений аналіз таких поглядів на поняття ревізії дозволив виділити певні підходи до його визначення (рис. 2).

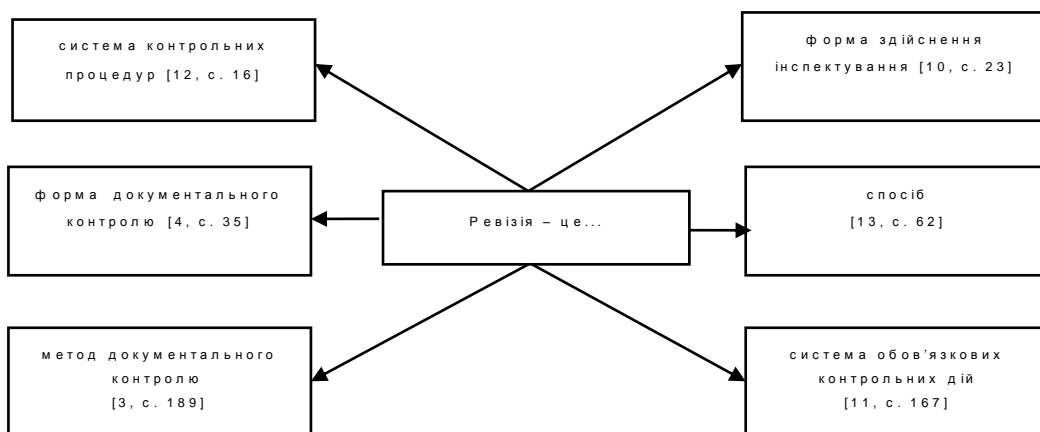

Рис. 2. Підходи до визначення поняття ревізії (узагальнено автором)

На основі зазначених підходів автором надане узагальнююче визначення ревізії: це повне обстеження фінансово-господарської діяльності економічного суб'єкта з метою перевірки її законності, правильності, доцільності та ефективності.

Проведений аналіз літературних джерел показав, що на сьогоднішній день конкретного та змістовного визначення поняття "технологія ревізії" не існує. Тому, виходячи з понять "ревізія" та "технологія", можемо надати

авторське бачення технології ревізії: це послідовність дій ревізора при проведенні ревізії, яка полягає у документальній і фактичній перевірці певного комплексу або окремих питань діяльності об'єкта контролю.

Після детального аналізу поняття ревізії та її технології доцільно розглянути особливості ревізії розрахункових операцій (таблиця).

Таблиця

Особливості технології ревізії розрахункових операцій

Назва особливості	Зміст
Мета, що проявляється через завдання	установлення: законності здійснення та списання операцій з розрахунків з дебіторами та кредиторами; дотримання норм законодавства у витрачанні готівки на операційні та господарські витрати; своєчасності та повноти розрахунків з бюджетом, кредиторами та дебіторами; дотримання умов договорів поставок і підряду, повноти та своєчасності пред'явлення претензій за порушення договірних зобов'язань; достовірності облікових і звітних даних про наявність і зміни сум дебіторської та кредиторської заборгованостей; дотримання встановлених правил інвентаризації розрахунків
Джерела інформації	законодавчі документи, нормативна документація за розрахунками з бюджетом, договірна документація з розрахункових операцій, нормативна документація з обліку і контролю розрахункових операцій, первинні документи з обліку розрахунків, реєстри аналітичного і синтетичного обліку, звітність, у яких відображаються операції за розрахунковими відносинами ревізуючої установи
Стадія узагальнення і реалізації результатів ревізії	в основу покладений такий методичний прийом, як інвентаризація розрахунків з дебіторами і кредиторами. Це зумовлено тим, що реальність бухгалтерського балансу може бути забезпечена тільки після ретельної перевірки (інвентаризації) всіх його статей. Тому ревізору перевірку стану розрахунків доцільно починати з аналізу матеріалів інвентаризації розрахунків
Особливості обліку	спочатку перевіряються операції за підзвітними сумами, далі – розрахунки з постачальниками та підрядниками, потім – розрахунки із заробітної плати та з державним реєстром загальнообов'язкового державного соціального страхування, з бюджетом та іншими дебіторами і кредиторами

Таким чином, у результаті ґрунтовного вивчення існуючих поглядів вітчизняних вчених на теоретичні аспекти технології ревізії розрахункових операцій автором надано власне бачення такого поняття: це послідовність дій ревізора при проведенні ревізії, яка полягає у документальній і фактичній перевірці певного комплексу або окремих питань діяльності об'єкта контролю.

Новизною

такого уточнення є врахування сутнісних ознак, притаманних процесу

перевірки у державному секторі економіки, зазначених понять та особливостей технології здійснення такого виду ревізії. Як напрям подальших досліджень слід розглядати необхідність уточнення категорій і понять, досліджуваних у роботі.

Наук. керівн. Дікань Л. В.

Література: 1. Білуха М. Т. Фінансовий контроль: теорія, ревізія, аудит : підручник. / М. Т. Білуха, Т. В. Микитенко. – К. : Українська академія оригінальних ідей, 2005. – 888 с. 2. Дікань Л. В. Контроль у бюджетних установах : підручник / Л. В. Дікань. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2010. – 408 с. 3. Контроль і ревізія : підручник для студ. вищ. навч. закл. спец. "Облік і аудит" / Ф. Ф. Бутинець, В. П. Бондар, Н. Г. Виговська та ін. ; за ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. – 4-те вид., доп. і перероб. – Житомир : ПП "Рута", 2006. – 560 с. 4. Усач Б. Ф. Контроль і ревізія : підручник / Б. Ф. Усач. – К. : Знання, 2007. – 263 с. 5. Державний фінансовий контроль : навч.-метод. посібн. для самост. вивч. дисципліни / Н. С. Вітвицька, І. Ю. Чумакова, М. М. Коцупатрий та ін. – К. : КНЕУ, 2003. – 408 с. 6. Тлумачний словник з інформаційно-педагогічних технологій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://posibnyku.vstu.vinnica.ua>. 7. Ілленкова М. А. Інноваційний менеджмент [Електронний ресурс] / М. А. Ілленкова. – Режим доступу : <http://library.if.ua/book/138/9423.html>. 8. <http://zakon.rada.gov.ua>. 9. http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/KR050158.html. 10. Дікань Л. В. Фінансовий контроль: теорія та методологія : монографія / Л. В. Дікань, Ю. О. Голуб, Н. В. Синюгіна. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2009. – 96 с. 11. Толковий словарь аудиторских, налоговых и бюджетных терминов / под ред. Н. Г. Сычева, В. В. Ильина. – М. : Финансы и статистика, 2003. – 268 с. 12. Мурашко В. М. Контроль і ревізія фінансово-господарської діяльності : навч. посібн. / В. М. Мурашко, Т. М. Сторожук, О. В. Мурашко ; за заг. ред. П. В. Мельника. – К. : ЦУЛ, 2003. – 312 с. 13. Користін О. Ревізія як форма фінансового контролю / Користін О., Клименко А. // Право України. – 2007. – № 12. – С. 62–65.